

Воротнікова М.С.

студентка,

Науковий керівник: Пернарівський О.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет державної податкової служби України

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Валютна політика – сукупність економічних, правових та організаційних заходів, що здійснюються центральним банком та іншими органами державного регулювання щодо діючих у державі валютних взаємовідносин між суб'єктами господарювання, домашніми господарствами та органами державного управління.

Обіг та використання іноземної валюти є однією із найважливіших сфер державного регулювання. Ефективне функціонування валютних ринків, на яких балансується попит і пропозиція валюти, а також визначаються курси валют, є неможливим без втручання державних органів, які уповноважені здійснювати регулювання та контроль при здійсненні різного роду операцій [3, с. 4-5].

Вивченню теоретичних і методологічних засад, розробці практичних аспектів реалізації валютної політики держави присвячено наукові праці відомих зарубіжних та вітчизняних вчених: Дж. Вільямсона, Дж. М. Кейнса, П. Масона, П. Самуельсона, Р. Солоу, С. Фішера, М. Фрідмана, О. Береславської, З. Васильченко, О. Васюренка, А. Гальчинського, С. Корабліна, А. Мороза, О. Петрика, Л. Примостки, М. Савлука, О. Сохацької, В. Стельмаха, С. Яременка та ін. [3, с. 2].

Мета: розглянути економічний зміст та функції валютної політики НБУ.

Основними формами реалізації валютної політики є: валютне регулювання; валютний контроль; валютний режим; дисконтна валютна політика; девізна валютна політика [1, с. 422-427].

Метою розробки та реалізації валютної політики є підтримка макроекономічної рівноваги в країні, забезпечення рівноваги платіжного балансу тощо.

Одним із найважливіших інструментів валютної політики є валютне регулювання, за посередництвом якого здійснюється регулювання державою валютних відносин шляхом регламентації міжнародних розрахунків та порядку проведення валютних операцій. Основним органом у процесі здійснення валютного регулювання є Національний банк України.

Розрізняють дві форми валютного регулювання:

- прямої дії: валютна інтервенція, валютні обмеження, регулювання рівня конвертованості валюти, корекція облікових ставок НБУ, регулювання режиму валютного курсу;
- непрямой дії: управління валютними резервами, регулювання платіжного балансу [3, с. 14]

Розглянемо детальніше кожен форму валютного регулювання.

Валютна інтервенція – форма валютної політики, що передбачає втручання національного банку в операції на валютному ринку через купівлю-продаж іноземної валюти. Для підвищення курсу національної валюти національний банк продає іноземну валюту, для зниження її курсу – скуповує.

Валютні обмеження – система нормативних правил, установлених у законодавчому та адміністративному порядку, спрямованих на обмеження операцій із золотом, валютними цінностями та іноземною валютою [2, с. 147].

Постановою № 581 від 03.09.2015 Національним банком України встановлюються такі валютні обмеження:

- дозволити здійснювати операції з продажу готівкової іноземної валюти або банківських металів одній особі в один операційний день у сумі, що не перевищує в еквіваленті 3 000 гривень у межах однієї банківської установи.
- банки зобов'язані обмежити видачу готівки у національній валюті через каси та банкомати в межах до 300 000 гривень на добу на одного клієнта.
- установити для уповноважених банків ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку не більше 1%;
- уповноважені банки зобов'язані обмежити видачу (отримання) готівкових коштів в іноземній валюті або банківських металів з поточних і депозитних рахунків клієнтів через каси та банкомати в межах до 20 000 гривень на добу на одного клієнта в еквіваленті за офіційним курсом НБУ.

Дана постанова набирає чинності з 04 вересня 2015 року і діє до 04 грудня 2015 року включно [4].

Конвертована валюта – національна грошова одиниця, що має здатність вільно обмінюватися на іноземні валюти, виконувати функції світових грошей, тобто вільно використовуватися у міжнародному платіжному обігу.

До 1997 р. типово неконвертованою була і гривня. 8 травня 1997 р. Україна приєдналася до статті VIII Статуту МВФ, практично з цього часу відбулося міжнародне визнання гривні валютою з поточною конвертованістю [1, с. 372].

Корекція облікових ставок НБУ.

Облікова ставка НБУ – ціна за рефінансування комерційних банків, яке здійснюється шляхом купівлі векселів Національним банком України. Облікова ставка є найнижчою серед ставок рефінансування.

На сьогодні облікова ставка НБУ дорівнює 22% [4].

Режим валютного курсу – складова частина валютної політики держави, що визначає спосіб, у який держава регулює курс валюти у відношенні до валют інших держав та до міжнародного валютного ринку.

Режими валютного курсу поділяються на три основні групи: плавальний валютний курс; обмежено гнучкий валютний курс; фіксований валютний курс.

З 2014 року режим валютного курсу з фіксованого, яким він був ще у 2013 році в Україні, перетворився на режим керованого плавання [3, с. 5-7].

Золотовалютні резерви – запаси іноземних фінансових активів, які належать державі і перебувають у розпорядженні органів грошово-кредитного регулювання і можуть бути реально використані на регулятивні потреби.

На кінець літа 2011 року НБУ мав резерви у понад 38 млрд дол. – рекордний показник за всю історію незалежності України. На 31 серпень 2015, золотовалютні резерви країни становили 12,6 млрд. дол.

Платіжний баланс – співвідношення між сумою грошових надходжень, отриманих країною з-за кордону, та сумою здійснених нею платежів за кордон протягом певного періоду. При цьому він має безпосередній прямий і обернений зв'язок із реальними відтворювальними процесами.

На сьогоднішній день платіжний баланс України являється від'ємним [4].

При обґрунтуванні валютно-курсової політики держави важливо враховувати не лише автономне зростання в ній рівня життя, а й ступінь його наближення до рівня розвинутих країн. Це означає: якщо ступінь відставання України від розвинутих та успішно трансформованих країн залишатиметься незмінним, її економіка існуватиме за рахунок лише цінових переваг.

Основною сферою взаємодії суб'єктів валютних відносин, що визначає можливості реалізації валютної політики, є валютний ринок. Саме функціонування валютного ринку є основним об'єктом впливу системи валютного регулювання і валютного контролю з боку держави.

Сучасне трактування політики обов'язкових резервних вимог передбачає їх використання центральними банками у кількох напрямках [2, с. 368].

Норма обов'язкового резервування – кошти, котрі комерційні банки зобов'язані зберігати у центральному банку. Національний банк України використовує нормативи обов'язкового резервування як один із монетарних інструментів для регулювання обсягів грошової маси в обігу та управління грошово-кредитним ринком.

Згідно з Постановою № 806 НБУ від 11.12.2014: встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування обов'язкових резервів:

- кошти вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах на вимогу і кошти на поточних рахунках – 6,5%;
- строкові кошти і вклади (депозити) юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах – 3,0% [4].

Політика зміни мінімальних обов'язкових резервів – досить дієвий механізм, здатний справляти активний вплив на кількість грошей в обігу, а відтак і на їх внутрішню та зовнішню (курсову) вартість.

Таким чином, поняття валюти широко застосовується в економічній літературі та практиці. Валюта обслуговує такий широкомасштабний сектор економіки, як зовнішньоекономічні відносини. На її основі функціонує валютний ринок, формуються такі високоефективні регулятивні інструменти, як валютний курс, платіжний баланс, золотовалютні резерви тощо.

На валютний курс впливає чимало факторів: стан платіжного балансу, рівень інфляції, співвідношення між попитом і пропозицією кожної валюти, міграція капіталів між країнами, політична стабільність, економічна кон'юнктура, стійкість валюти і довір'я до неї та ін. Вартісною основою валютного курсу є паритет купівельних спроможностей валют, який виражає співвідношення середніх рівнів національних цін на товари, послуги, інвестиції.

Таким чином, на сучасному етапі економічного розвитку країни основними завданнями валютної політики Національного банку України є: подолання негативних наслідків валютно-фінансової кризи з метою відновлення курсової стабільності гривні, сприяння процесу дедоларизації вітчизняної економіки, ефективне управління золотовалютними резервами, створення сприятливих умов для інвестування коштів у національну економіку.

Отже, Національний банк України має безпосереднє значення в реалізації валютно-курсової політики, адже основним завданням центрального банку є забезпечення стабільності національної валюти.

Список використаних джерел:

1. Гроші та кредит : підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2001. – 599 с.
2. Дзюблюк О. В. Валютна політика : підручник / Дзюблюк О. В. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
3. Пасічник О. В. Валютно-курсова політика та механізм її реалізації в Україні: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук : О. В. Пасічник ; Київ. Нац. екон. ун-т. – К., 2004. – 19 с.
4. Національний банк України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>

Гелант А.І.

студентка,

Науковий керівник: Пернарівський О.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет державної податкової служби України

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Український ринок сьогодні перебуває на етапі розвитку і на ньому спостерігається попит на нові фінансові продукти. Основними шляхами збереження заощаджень є вкладення коштів на банківські депозитні рахунки і в нерухомість. Однак ставки за депозитами знижуються, а на ринку нерухомості існують проблеми з ліквідністю. У таких умовах інститути спільного інвестування (далі ІСІ) пропонують інший альтернативний шлях ефективного інвестування.

В цілому, інститути спільного інвестування можна визначити як законодавчо встановлених фінансових посередників між інвесторами й емітентами. Відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» № 2299-III від 15 березня 2001 року в Україні під ІСІ розуміють корпоративні або пайові інвестиційні фонди. Діяльність таких фондів пов'язана з об'єднанням (залученням) коштів інвесторів з метою одержання прибутку від вкладення в цінні папери інших емітентів, корпоративні права і нерухомість [2, с. 82-88].

Інвестиційна діяльність є основною передумовою для створення ефективної економіки та розвитку ринкових відносин в Україні. Стимування інвестиційної активності внутрішніх і закордонних інвесторів за рахунок сформованого несприятливого інвестиційного середовища веде до зниження загальних макроекономічних показників